
Üdvözet az Olvasónak!

Az Információs Társadalom 17. évfolyama számos tekintetben rendhagyónak mondható, és nincs ez másképp idei harmadik lapszámunk esetében sem. Két tematikus kiadásunk után (melyek a biztonság és magánélet, valamint a digitális szegénység témaköreit járták körül, a Replika folyóirattal együttműködésben) egy tartalmát tekintve óhatatlanul sokszínűbb lapot nyújtunk át olvasóinknak, melyek írásai között számos érdekességet találhatnak.

Elsőként mindjárt kiemelésre érdemes lapalapítónk, Z. Karvalics László és a blokklánc (blockchain) technológia hazai evangélistájának, Nagy Gábor Dániel közös (és monumentális) tanulmánya, amely a napjainkban hallatlan népszerűségnek örvendő, ám a közbeszédben és a különböző híradásokban az új technológiák esetében sokszor tapasztalható sekélyességgel kezelt blokklánc-világ alapfogalmait, történetét, természetét és friss fejleményeit mutatja be, ám azt egy sokkal tágabb, a társadalmi makroevolúció kontextusába helyezve. A szerzők álláspontja szerint ha a blokkláncot (a legkézenfekvőbb, a kriptovalutákra koncentráló megközelítés mögé nézve) mint háttértechnológiát vizsgáljuk, akkor a kétoldalú értékcsere intézményi (állami-pénzintézeti) kontroll nélkül is hitelessé és biztonságossá tévő megoldáseggyüttesnek valójában rendkívüli jelentősége lehet társadalmunk átalakulásban, olyan, amelyhez hasonlót eddig csak egyetlen egyszer tapasztaltunk a világtörténelemben, a városiasodás és a hierarchizált társadalmak kialakulásának időszakában. Lapunk tervei között szerepel, hogy a jövő év során kiemelten foglalkozunk a blokklánc-technológiával, az élet különböző területein abban rejlő transzformációs potenciállal, ezért a tanulmány egyfajta vitaindítóként is szolgál, ezúton bátorítunk minden, a témával foglalkozó, vagy foglalkozni kívánó érintettet, hogy reflexiókkal, saját elméletekkel, akár szűkebb szakterületen szerzett tapasztalatokkal gazdagítsa az Információs Társadalom lapjain a témával kapcsolatos gondolkodást.

A lapszám két további tanulmánya „örökzöld” kérdésekkel foglalkozik. Koltay Tibor a sokszor és sok formában felmerülő információs túlterhelés (information overload) kialakulásának okait és történetét mutatja be, elemzése azonban kitér arra is, hogy miként enyhíthetők a jelenség szimptomái, technológiai jellegű, de még inkább társadalmi természetű megközelítések adta eszközök (új írástudások, a személyes információkezelés vagy új információs viselkedési normák) segítségével.

Az információs és kommunikációs technológiák gyors fejlődésének és elterjedésének köszönhetően gyakran felmerülő kérdés, hogy ha szinte minden információ rögzítésre és megőrzésre kerül, és bárhol, bármikor elérhető lesz, akkor mi szükségünk van még archívumokra? Különösen igaz ez annak fényében, hogy az egymást követő archívumi paradigmák domináns információs műveleteinek elemzése alapján elmondható, a mai internetalapú szolgáltatások az archívumi intézmények összes fő funkcióját (legalábbis az alapvető információs műveletek szintjén) tömeges méretekben replikálják. Székely Iván ezeknek a paradigmáknak és a jelen trendjeinek áttekintése kapcsán arra a megállapításra

jut, hogy az archívumokat nem fenyegeti a megszüntetés vagy a funkcióvesztés veszélye. Ennek oka az intézményi tradíciók mellett az archívumok a kontextus megőrzésében és a fizikai példányok őrzésében betöltött szerepe, valamint intézményi felelősségük, melyek a jövőben is fontos társadalmi, jogi és igazgatási igény maradnak.

Olvasás közben rovatunk első darabja szintén egy némileg rendhagyó írás. 2015 nyarán egy teljesen új társadalomelméletet tartalmazó könyv jelent meg Dénes Tamás és Farkas János munkájának köszönhetően, melyről lapunk is közölt recenziót (2016/1). A mű a két szerző 12 éves levelezésének és sokévtizedes barátságának eredménye, és már az elméletalkotás során felmerült az alkotókban, hogy az aprómunka dokumentációját (afféle werkkönyvként) szintén sajtó alá rendezik. 2017-ben Dénes Tamás szerkesztésében, e-book formában jelent meg a „Gondolati rímpárok egy társadalomelmélet megszületéséről” című kötet, melyet a társszerző, Farkas János professzor már nem érhetett meg. Fabó Edit írásával, amely a közös gondolkodás legérdekesebb pillanatait villantja fel, így a 2016 nyarán elhunyt tudósra is emlékezünk.

Az oktatás és az informatika kapcsolata mindig is kiemelt érdeklődésre tartott számot, és az Információs Társadalom hasábjain is igyekszünk minél többször foglalkozni a témával. Jelen lapszámunkban Kristóf Zsolt recenzióját közöljük Buda András *IKT és oktatás Együtt vagy egymás mellett?* című könyvéről, melynek talán legfőbb értéke a kötetben található tanulmányokból kibontakozó időrendiség, a trendek és változások megragadása a szerző által elvégzett kutatások alapján. Végezetül pedig egy beszámolót olvashatnak az Európai Agrárinformatikai Szövetség (EFITA) legutóbbi konferenciájának eseményéről.

A szerkesztők

